059

שלום עליכם.

מילכיגס
און אקדמות.

אדעס, תרע"ט.

פֿערלאַג „ליטעראַטור“.

446

Печатано въ тип. „Техникъ“, Екатерининская, 58

מילכיגס.

(אַ מאָנאָלאָג פון אַ כתרילעווקער פרעסער).

אַ חכם, הערט איהר, איז געוועזען דער, וואָס האָט איינגעפיהרט אַ מנהג, אַז שבועות אין דער פר.ה זאָל מען עסען מילכיגס. וואָרום, לאָמיר זיך ניט נאַרען, וואָס קאָן זיין בעסער און פרישער און זיסער און געשמאַקער, און וועלוועלער פון מילכיגס? אמת, צו מילכיגס בעדאַרף מען אויך האָבען געלד, נאָר ווי קומט דאָס צו פלייש? ביי פלייש איז פאַרהאַן פלייש און פאַרהאַן ביינער; און מילכיגס האָט אין זיך מילך, און קעז, און פוטער, און סמעטענע, און פיך-סמעטענע, און זויערמילך און סיוואָראָטקע... היינט נעהמט די מאכלים, וואָס מען מאַכט פון פלייש, און די מאכלים, וואָס מען קען מאַכען פון מילכיגס. פון פלייש האָט איהר אַ יוך, אַ ראָסעל-פלייש, און עסיג-פלייש, אַ געבראָטענס און שוין... פון מילך אָבער האָט איהר קאַשע מיט מילך, לאָקשען מיט מילך, רייז מיט מילך, און טייגעלעך מיט מילך, און באַלאַבעשקעס מיט מילך, און פאַרפעל מיט מילך, און גלאַט מילך; היינט די מאכלים פון קעז און פוטער האָבען דען אַ שעור? בערעכענט נאָר: קרעפּלעך און וואַרעניקעס און וואַרניטשקעס, און אַ קוגעל, און אַ מאַהינע, און אַ טייגעכץ, און קנישעס און מנישקעס, און בלינצעס, און צרות-קניידלעך, און קאַשניקעס, און ווערטליקעס, און ווערטוטען. און וויפיעל איז פאַרהאַן מאכלים, וואָס מען קאָן זיך ניט אָנגעדענקען! למשל: קאָרוש מיט קעז, מאַסליטשענעק קאַשע, און פיש געפּרעגעלטע אויף פוטער, און אַ באָרשט אַ מילכיגער, און ראַזשענקע, און מאַסלינקע — אַלץ אַזעלכע

פּאָטראַוועס, וואָס קײנער זאָגט זיך פון דעם ניט אָפּ, סײַדען שוין גאָר אײן אָבגעריסענער נאַר, וואָס מען בעדאַרף איהם געבען קײַען שטרוי...

וואָרום איך, מען זאָל מיך אויפּװעקען אין מיטען נאַכט און מיר דערלאַנגען מילכיגס, איז אַבי איך בין נאָר ניט פלײשיג, איז מיט'ן גרעסטען כּבוד! למאי זאָל איך לײקענען? איך האַלט פון מילכיגס און ניט אַזוֹ איך, ווי „זי". בײַ אונז אין כּתריעלעווקע הײַסען מיר די „פּרעסערים", חאָטש עסען עסען מיר גלײַך מיט אַלע יודען, דאָס הײסט קדחת אין אַ קלײַן טעפּעלע. אַ די קשיה פון וואַנען נעהמט זיך דער נאָמען „פּרעסערים"? לאָז מיך אַזוי וויסען בײַז! עס קאָן זײַן עס נעהמט זיך דערפון, וואָס מיר האָבען ליעב רעדען פון עסען! למשל, איך אַליין האָב ליעב אַרויסצוגעהן אין מאַרק און שטעהן בײַ די פיש. פיש איז בײַ מיר דאָס חיות. פאַר פיש וואָלט איך אַוועקגעגעבען מי יודע וואָס! און אפשר נעהמט זיך עס פון דעם, וואָס מען עסט בײַ אונז אַ סך ברויט. למשל, בײַ מיר געהט אַוועק קײַן עין הרע אַ סך מעהל אויף שבת, וואָרום ס'איז פאַרהאַן בײַ מיר, ניט צו פערזינדיגען, ווער עס זאָל קײַען, איך האָב, זײ זאָלען לעבען און געזונד זײַן, דרײַ פערטיל טוץ, און אַלע, ברוך השם, האָבען אַפּעטיט צום עסען, מען דאַרף מיט זײ חלילה צום רבּי'ן ניט אָנקומען, בײַם דאָקטאָר קײַן עצות ניט פרעגען, הלואי וואָלט נאָר געווען וואָס צו עסען, וואָרום איך בין לא עליכם נישט פון די גרויסע נגידים, דאָס הײסט חלילה נישט קײַן אָרימאַן, נאָר קײַן גביר אוודאי ניט! איך בין אַליין אַ קרעמער בין איך, מאָלט אײַך, אַ קראָם בײַ מיר אויף אַלע יודישע שׂונאים! ס'איז נאָר אײַן אויסרײד, ניט קײַן קראָם; איך בעדאַרף זי האַלטען צוליעב דעם קרוב, די קראָם הײסט עס. איך האָב, פאַרשטעהט איהר מיך, מײַן אײגענעם אַ קרוב, אַ רײַכען, פון „איהר" צד, זײַן פאָטער און איהר מוטערס מוטער זענען געווען אײגענע געשוויס־

טער־קינדערלעך; אַפילו אַ וויַיטליכער קרוב, נאָר דאָך אַ קרוב. ער איז אַ יאמפּעלער איז ער, דאָס הייסט ער זיצט אין יאַנפּעלע און רעכענט זיך דאָרט צווישען די גבירים, דאָס הייכט אַמאָל האָט ער זיך גערעכענט גאָר צווישען די גרויסע גבירים, היַינט איז ער אַ ביסעל דאָסיג, איך מיין פאַרדרעהט... נאָר פון דעסטוועגען געהער זיך ניט אָן איינס מיט'ן אַנדערן, זיין שאָרען אויף מיר געזאָגט געוואָרען. וואָס ער צאָהלט איבער נאָך היַינט אַ יאָהר פּראָצענט — וואָלט געווען גענוג פאַר אונז ביידען...

קומען מיר היַינט עס אַמאָל צו איהם אויף קבר־אבית, אַמאָל איך, אַמאָל „זי". מען וויינט זיך אויס אַביסעל, בייזערט ער זיך אַפילו, וויל ניט ליַידען, נאָר עס העלפט איהם ווי דער פאַראַיאָהריגער שניי. ער מוז, ער מוז געבען, נישט געלד — איז כחורה, נישט סחורה — איז אַ וועקסעל. ער האָט דען איין אַנדער ברירה! ווארום „זי", אַז זי צעוויינט זיך, איז מען גערען אַז זי הערט אויף: „נאַ דיר, הייסט דאָס, אַבי וויין ניט!"... אַז זיי דערזעהען זי פון דערוויַיטען ווערט זיי צעהן לעכער אין האַרצען. זיי פּרובען זיך מיט תירוצים: „מען איז נימאָ אין דער היים, אַוועקגעפאָהרען פון יאַמפּעלי, שטאַרק פאַרנומען" — בלאָטע! ווי אַ טויטען בּאַנקעס! „אונזערס" מוז אָבגעגעבען ווערען גאָר אָהן אַ שום תירוץ!... נאָר וואָס זאָלט איהר קלערען? ס'איז אודאי נישט גוט, אַז מען דאַרף אָנקומען צו־נאַ מענשען, נאָר וואָס זאָל מען טהון? ווי זאָגט מען דאָס: כל זמן שהנשמה בקרבי איז רייב מאָטי! אַ מענש כל זמן ער לעבט דאַרף ער עסען.

שייך זאָגען עסען? נישט צוליעב דאָס עסען לעבט אַ מענש. אַ מענש איז דאָך ניט קיין בהמה, אַ בהמה איז בהמה, און אַ מענש איז אַ מענש, און אַ מענש אַז ער וועט ניט עסען פון וואַנען וועט ער לעבען? אָט דערפון אַליין קאָנט איהר שוין פאַרשטעהן, אַז מען האָט אַ וויַיב מיט קיין עין הרע ניַין פּיקערס, בעראַרף

האָבּען אַ שען פּנים אַ בּרויט אָדער אַ בּולקע, אַז מען לעגט אַוועק אויפ׳ן טיש. און אפילו אַ שיסעל קאַרטאָפּעל, זי מעג זיין מיט אַ בּאַרג, איז געגוג אויף פערטיל שעה, ס׳זאָל ניט בּלייבּען קיין שׂריד ופליט גלייך ווי ס׳איז גאָר קיינמאָל קיין קאַרטאָפעל ניט געווען אויף דער וועלט אפילו! ס׳איז אַ מחיה צו קוקען, זאָג איך אייך, ווי מען עסט קיין עין הרע בּיי מיר. איך האָבּ ליעבּ צו זעהן ווי זיי עסען, איך האָבּ דערפון פערגניגען. און ווער שמועסט פרייטאָג, אַז מען נעהמט אַרויס די פרישע שמעקענדיגע חלה פוג׳ם אויווען, רוף איך צונויף מיין חברה און זאָג זיי: „קינדער, ראַטעוועט!״ — זאָלט איהר זעהן ווי מען ראַטעוועט — מחיה נפשות! און אַז גאָט העלפט ס׳איז פאַרהאַן צו דער פרישער חלה אַ ראָסעל פלייששעל, אַ היים מיט קנאָבּעל און מיט „סאָוועסט״, מיט יויך הייסט עס, געוויינטליך מעהר יויך ווי פלייש. מען קאָן זאָגען כמעט סאַמע יויך, דעמאָלט קאָן מען טינקען און טונקען — און נישקשה מען איז בּרוך השם גאַנץ צופריעדען, וואָרום וואָס טהוט מען חלילה אַז ס׳איז דאָס אויך נישטאָ? האָט מען אַ בּרירה דעמאָלט עסען חלה מיט בּרויט, דאָס הייסט איך האָבּ געוואָלט זאָגען בּרויט מיט חלה, אַ בּיס בּרויט אַ בּיס חלה, און גלויבּט מיר — פאַר אַ הונגעריגען מאָגען איז דאָס אויך אַ מאכל; והראיה נעהמט לימאָנאַד, איהר האָט ווען געגעסען בּרויט מיט לימאָנאַד? קיינמאָל ניט? פאַרזוכט אַ מאָל אויף אַ ציקאַווועס, נאָר בּתנאַי איהר זאָלט זיך פריהער רעכט אויסהונגערען, אַזוי אַז ס׳זאָל אייך חלש׳ען דאָס האַרץ, ציטערען די הענד און ציהען די אָדערען פון די פיס, וועט איהר דעמאָלט בּנאמנות פיהלען טעם גן־עדן. אַזוי שטיפּעלט דאָס אַפילו בּיים צונג, ווי געוויינטליך לימאָנאַד, נאָר אַז מען איז הונגעריג, און מען עסט דאָס מיט בּרויט, איז דאָס אַ מאכל מלכים!

איך זעה, איהר חדוש׳ט זיך, וואָס איך בּין אַזוי קלאָהר אין „הלכות אכילה״? איך האָבּ דאָך אייך געזאָגט, אַז בּיי אונז אין

כּתריליוּוקע הײַס איך פון די פּרעסערס, דערפאַר פּערשטעהט איהר מיך, וואָס איך גערה מיט דעם גאַנג, אַז אַ מענש לעבט אײַן מאָל, ניט קײַן צווײַ מאָל, און אַז מען עסט אַ גאַנצע וואָך מכּות און שבת קדחת, דאַרף מען זעהן חאָטשע יום־טוב זיך אָנטהון אַ ביסעל וואוילטאָג. וואָס זאָגט איהר, ניט אַזוי? דעריבער אַז עס קומט בײַ מיר שבועות, מעג זיך איבערקערן די וועלט. פאַרהאַן פאַר וואָס, צי ס'איז ניטאָ פאַר וואָס. — אַ מילכיגע סעודה דאָס מוז זײַן גאָר אָהן אַ שום תּירוץ! קודם כּל ציקאָריע מיט מילך, דאָס איז שוין אַ חוק ולא יעבור, ווארום „זי" אַז עס קומט שבועות־צײַט הויבט איהר שוין אָן צו ציהען, זאָגט זי, דאָס האַרץ נאָכ'ן גלעזעל ציקאָריע! דאָס גלעזעל ציקאָריע איז בײַ איהר, זאָגט זי, טײַערער פון'ם גאַנצען מילכיגס! מאָלט אײַך, לאָז זיך אײַך דאַכטען, אַז ס'איז נור גערעדט אַזוי; ווארום נאָכ'ן גלעזעל ציקאָריע ווילט זיך נאָך עפּעס, למשל בּאָרשט. איך מײַן דעם שענעם גרינעם מילכיגען שבועות'דיגען בּאָרשט, וואָס מיט בּאָטווינע, מיט ציבעלקעלעך און מיט יונגע בּאָרעקלעך פאַרבראָקט און מיט כמעטע ע פאַרווײַסט, אַ כּפּרה הערט איהר אַלע עסענס פאַר אײַן מילכיגען בּאָרשט אַ גוטען! בײַ אונז אין געמײַנעם גראַד, ווען עס זאָל חלילה נישט זײַן קײַן בּאָרשט, וואָלט מען געווים נישט אויסהאַלטען יודישקײַט, ניט פּסח, ניט שבועות! דער חלוק איז נור אין דעם, וואָס צו פּסח'דיגען בּאָרשט מוז מען האָבען אַ שטיקעל פליש, אָדער אַ בײַנדעל, אָדער אַ לעפּעל שמאַלץ. און צום שבועות'דיגען בּאָרשט בעדאַרף מען נישט דאָס גאָרנישט ניט! איז פאַרהאַן אַ קאַפּ מילך אויף צו פאַרווײַסען דעם בּאָרשט איז גוט, אלא ניט מוז מען זיך בעגעהן דערמיט. וואָס ער איז געקאָכט אין אַ מילכיגען טאָפּ, ווארום מײַן חאַליאַסטרע, קײַן עין הרע, מען זאָל זיך צו זײ ווע[l]לען צולאָזען און געבען חליעפּעשען רײַנע מילך, איז ניט שײַך צו זאָגען אַ ציג, — דרײַ ציגען וואָלט געווען ווינציג, און מיר בּסך הכּל פאַר[illegible] אײַנזשער אַנגענם

אַ האַלבּע ציג, מיר האָבּען הײַסט דאָס בּשותּפות מיט אַ שכן אַ ציג האָבּען מיר. אַ ווילדע זאַך, זי גערט בּײַ אונז אלע מאָל אין שאָדען און מיר האָבּען פון איהר אָבּגעשניטענע יאָהר! ניט לאַנג האָט זי זיך מישב געוועזען, די ציג הײַסט עס, און הערט זיך גאָר אויף צו מעלקען, דאָס הײַסט מעלקען מעלקט זי זיך, נאָר קײַן מילך גיט זי ניט, הײַנט גערה ציה אַרויס פון אַזאַ חיה קרעפּלעך מיט וואַרעניקעס! אוי, זאָג איך צו מײַן ווײַבּ, קרעפּלעך! איך וואָלט אַוועק געגעבּען, זאָג איך, פאַר מילכיגע קרעפּלעך אָדער וואַרעניקעס איך ווײס אַליין ניט וואָס! טאָמער וואָלסט דו טאַקי געזעהן, שׂרה זיסעל, ס'זאָל זײַן, זאָג איך, קרעפּלעך אם ירצה השם אויף שבועות!.. מאַכט זי צו מיר: „פון וואָס למשל?" זאָג איך: „דערויף בּיזט דו דאָך עפּעס אַ בּעל-הבּית'טע בּײַ מיר", זאָגט זי: „צו קרעפּלעך בּעדאַרף זײַן אײער, דאָס ווײסט דו?" זאָג איך: איך ווײס, פאַרוואָס זאָל איך ניט וויסען? אַ קונץ, זאָג איך, צו מאַכען קרעפּלעך מיט אײער; ווײַז אַ בּריה-שאַפט אָהן אײער! זאָגט זי: „חכם בּלילה! וואָס זשע טהוט מען מיט קעז?" זאָג איך: מיט קעז וואָלט שוין געוועזען נישקשה, שלעכט איז וואָס אָהן קעז. זאָגט זי: „הײַנט וואָס זשע ווילסט דו?" זאָג איך: וויל איך זאָלסט חאָטש מאַכען רעטשענע וואַרניטשקעס. זאָגט זי: „צו וואַרניטשקעס דאַרף מען פוטער". זאָגט איך: וואו שטעהט דאָס געשריבּען? אין ספרי פּראַלניק? זאָגט זי: „דו דאַרפסט בּעסער וויסען וואו עס שטעהט געשריבּען, דו האָסט געלערענט אין חדר". זאָג איך: ווײסט דו וואָס, מײַן ווײַבּ, וואָס איך וועל דיר זאָגען? אַזוי ווי מיר האָבּען נישט קײַן אײער און ניט קײַן קעז און נישט קײַן פוטער, טאָ לאָמיר חאָטש אַזוי אַבּיסעל רעדען פון מילכיגס. וואָס וואָלסט דו כּדומה למשל געמאַכט אויף שבועות צו דער סעודה, ווען דו זאָלסט אַ שטײַגער יאָ האָבּען מיט וואָס? זאָגט זי: „צײַט איך לעבּ האָבּ איך ניט געזען אַ מענש זאָל אַזוי זײַן אַרײַנגעטהון אין דער אכילה!" זאָג איך:

„וואָס וועט דיך אַרען, אַז מיר וועלען אַביסעל רעדען? עס קאָסט דיך געלד? לאָז זיך דיר דאַכטען אַלעהײַ דו האָסט אַלסדינג, אי קעז, אי פּוטער, אי אײַער—וואָס פאַר אַ מילכיגע סעודה וואָלסט דו מיר דענסטמאָל מאַכען?"... זאָגט זי: „וואָס וואָלסט דו וועלען איך זאָל דיר מאַכען"? זאָג איך: אַ טײַגעכץ... זאָגט זי: „אַ זולף וסובאַ'ניק דאָס איז! אַ טײַגעכץ נעהמט צו די גאַנצע פּוטער"... זאָג איך: לאָז זײַן אַ מאַהינע... זאָגט זי: „וואָס עפּעס אַ מאַהינע?"... זאָג איך: ווילסט ניט קײַן מאַהינע, לאָז זײַן קנישעס... זאָגט זי: „מיט וואָס? מיט קאַשע?"... זאָג איך: ס'אַ משל! מיט קאַשע איז דאָך עס שוין קאַשניקעס!... זאָגט זי: „ווערדיג דײַן מאַנסביִלשער קאָפּ פאַרטראָגט, קומט אויס בײַ דיר קאַשניקעס"... זאָג איך: מכתמא פאַרשטעהסט דו בעסער, איך וויל זיך מיט דיר ניט שפּאַרען... איך האָב פאַרגעסען, זאָג איך, רעכענען פּיש נעפּרעגעלטע אויף פּוטער, ווי מײַנסט דו?... זאָגט זי: „אַלסדינג ווילט זיך איהם! מײַנסט אודאי קאָרעשלעך?"... זאָג איך: עס מעג זײַן קאַרפּ, און עס אַרט מיך ניט קײַן שלײַען, און מיט העכטלעך, זאָג איך, וועט מען זיך אויך ניט סמ'ען, און אפילו טאָמע־ חלילה פלאָטוויצעס וועל איך דיר אויך קײַן גט נישט געבען, אַבי ס'זאָל זײַן, זאָג איך, גוט געפּרעגעלט... זאָגט זי: „אַ טרפה'נער האַלז דאָס איז! איך האָב מורא דו וועסט זיך ניט אָפּזאָגען פון געקאָכטע פּעפּעריגע רויג מיט קאַרטאָפּעל"... זאָג איך: אָך! מיט'ן גרעסטען כבוד! אַבי ס'זאָל זײַן, זאָג איך, נאָכרעם גוטע מנישקעס... זאָגט זי: „אַ קישקע אָהן אַ דנאָ! בלינצעס קערכט דו מײַנען!"... זאָג איך: נײַן, בפירוש מנישקעס! בלינצעס איז זיך בלינצעס און מנישקעס איז מנישקעס! מנישקעס דאָס איז אַזאַ מין מאכל, זאָג איך, וואָס האָט אַ טעם פון צרות־קנײַדלעך. וואָלסט מבען צרות־קנײַדלעך, זאָג איך, צי אפשר גלאַט קנײַדלעך מיט מילך?".. זאָגט זי: „איהם איז קנאַפּ די וועלט! איך וואָלט דיר אפשר מאַכען אַ מילכיגען קאָליש?..." זאָג איך: מײַנסט אודאי מיט

האָלעשקעס אָדער מיט באָלאָבעשקעס?... זאָגט זי: „באָלאַבעשקעס? פע! אַ קבצנ׳ישער מאכל!...״ זאָג איך: ביסט דו די גרויסע גביר׳טע אַ פנים?... זאָגט זי: „קיין גבירטע בין איך ניט, האָב איך חאָטש אַ משפחה אַ רייכע״... זאָג איך: אַ כּך האָסט דו פון דיין משפחה!... זאָגט זי: „מעהרער ווי דו פון דיין משפחה אַודאי!״...

בקצור מיין משפחה, דיין משפחה, אַ וואָרט פאַר א וואָרט, ווי געוויינטליך מאַן און ווייב אַז זיי צעווערטלען זיך, מען צעקריגט זיך, און מען בעט זיך גיך איבער, וואָרום עס איז דאָך יום-טוב, שבועות אויף דער וועלט! און שבועות איז דאָך דער בעסטער ליעבסטער יום-טוב פון אַלע ימים טובים, וואָרום וואו האָט איהר נאָך אַזאַ ליעבע, זיסע, געשמאַקע זאַך ווי אַז מען איז פריהער אַ גאַנצע נאַכט אויף, מען זאָגט זיך אָן ווי אַ פייק מיט תקון שבועות, מען געהט דורך פאַוואָליקנע אַלע תרי״ג מצות, די גאַנצע תורה הייסט דאָס, און מען שטעהט אויף גאַנץ פריה פונ׳ם תקון שבועות און גלייך אין שוהל אַריין. און דאָרטען אויפ׳ן ניכטערען האַרצען הערט מען זיך דאָס אָן אַ ביסעל פונ׳ם שענעם אקדמות יענע טהייערסטע מאכלים, פונ׳ם לויתן מיט׳ן שור הבר, וואָס הקדוש ברוך הוא האָט אליין אָנגעגרייט פאַר זיינע יודעלעך אין גן-עדן, וואָס טייכען וועלען דאָרט פליסען בוימעל, און דער אַלטער מהייערסטער ויין שטעהט שוין דאָרטען פון ווען אָן פאַרקאָרקעוועט אין די פלעשער און וואַרט, וואַרט אויף אונז... ס׳איז דאָך ניט שייך צו זאָגען! וואו האָט איהר נאָך אַזאַ אומה ולשון ווי יודען מיט אַזוי פיעל גוטע זאַכען ווי ביי יודען?... ס׳איז נאָר אַ גריזאָטע — כ׳לעבען, וואָס מיר האָבען מעהר ניט ווי איין מאָל אין יאָהר שבועות!... האָט איהר ניט ביי זיך אַ סיגאַרעטעל?...

אקדמות.

(אַ געזאַנג לכבוד שבועות).

אַקדמות מלין עָה איך הויב׳ אָן צו רעדען ושריות שותא און בעֶנגעֶהר צו שפּרעֶכען!... אַזוי זינגט זיך גאנץ געשמאַק אַ קליין אויסגעֶדאַרט יודעֶל, וואָס שטעֶהט מיט אַ געֶלען טלית איבער׳ן קאָפּ ביז׳ן שפּיץ יארמעֶלקע אין בית המדרש צווישען מזרח וואַנט און צווישען שפּיגעל באַנק, נעֶבען אַ סטענדער, אויפגעהויבען בײַדע העֶנד, די אויגען פעֶרגלאָצט אַרויף, שאָקעלט זיך מיט׳ן גאַנצען גוף אלע מאָל מיט אַ שפּרונג אונטער און מיט אַ טענציל, און דאָס געלע פאַרמעֶט-פּנים בעת מעשה לויכט איהם אקעגען דער זון, וואָס קוקט אַריין מיט איין שטראַהל דורכ׳ן אָפּעֶנעם פענסטער פונ׳ם בית המדרש, און דאָס איינציגע-אקאַציע-בוימעֶלע אויף דער שוהל גאַס, וואָס האַלט אין רעֶכטען בליהען, שיקט אַריין אַ געשמאַקען זיסען ריח גלייך צו די יודען אין נאָז אַריין, ווי איי-נער רעדט: „שמעקט, יודישע קינדער, איהר אויך, פון מיי-נע בשמים און האָט אויך הנאה פון גאָטס וועלטיל״...

איהר ווייסט ווער איז אָט דאָס יודעל וואָס זינגט דעם „אקדמות״ מיט אַזאַ חדוה, מיט אַזאַ התלהבות? ס׳איז יהושע העשיל. איהר קענט איהם, איהר קענט איהם זעהר גוט. דאָס איז פון די יודען וואָס איהר בעגעֶגענט זיי נאָר לויפענדיג, האָבען קיין מאָל קיין צייט ניט, תמיד זענען זיי פערהאַוועט אין פרנסה, און זייער פרנסה איז דאָס אומשטײנס געזאָגט ווינט. מען לעבט

פונ'ם ווינט. פאר אזעלכע מענשעלעך איז די וועלט א יריד און זיי
זענען געקומען א הער אויפ'ן יריד שמעקען, אויסשמעקען טאמער
וועט מען עפעס קאנען חאפען . . . אזעלכע מיני סוחרים וויסען
אליין ניט, וואס טהוען זיי דא אויפ'ן יריד? זיי ווארפען זיך
אויף אלסדינג וואס סע קומט זיי פאר די אויגען קויפען און פערי
קויפען מיד ליד, פערדינענט, דערלעגט—און אראפ פונ'ם מארק,
א רענדיל אראפ א רענדיל ארויף, אבי אויסגעהאנדעלט זיך שען,
הלילה נישט פערנומען קיין פרעמדס... אט אזא סוחר אז ער
האפט זיך אויף דעם לעצטען טאג פונ'ם יריד און דערמאהנט זיך,
אז ער האט געפטר'ט וואו ער האט געהאט א גראשען, טהוט
ער זיך א שמיר מיט דער האנד איבער'ן פנים פון אויבען אראפ
און א זאג צו זיך אליין: „האבען מיר שוין ברוך השם אפגע=
פטר'ט דעם יריד אויך: אצינד בעדארף מען לויפען ערגעץ חאפ=
פען א גמילות=חסד אויף צוריקוועגס"...

אט פון דעם מין יריד=לייט איז אונזער העלד יהושע העשיל.

וואס איז זיין געשעפט ווייס איך ניט. דאכט זיך א יודי א
מעקלער, א שליח, א שטיקעל שדכן, דאס הייסט ניט קיין
שדכן פון די שדכנים וואס שרייבען בריוולעך און שלעפען קערבי
לעך, נאר גאר=נישט, אז עס מאכט זיך א מאל אויספיהרען א
שידוך מהיכי=תיתי, פאר וואס נישט? ווער זאגט זיך דאס אפ
פון א זייטיגען רובל? איך קען א סך דאמען „אריסטאקראטקעס"
וואס אז זיי שמעקען אן ערגעץ א בחור געהט ארום מיט א מיידעל
און סע דאכט זיך זיי אויס אז ס'איז גלייך, ווארפען זיי אייניק
אלע געשעפטען און נעהמען זיך צו דער ארבייט, טהוען אלסדינג
ס'זאל ווערען; סע פערשטעהט זיך זיי טהוען דאס מעהר לשם
מצוה, אדער דיפלאמאטיע, אדער פשוט ווייל זיי האבען נישט
וואס צו טהון... ניין יהושע העשיל איז ווייט פון אזעלכע זא=
כען, ער אז ער פאלט א מאל אויף א גלייכע זאך נאר צוליעב

דעם וואס ער מיינט טאמער וועט ער דא עפעס חאפען. אי עס לאזט זיך אויס א בוידעם? דען דאס וואס ער מיינט ס'איז גלייך ווי א סטרונקע איז גאר קרום ווי א קאטשערע — וואס איז ער שולדיג? מסתמא איז זיין מזל אזוי. למאי מעקלעריי? פארהאן א סך מעקלערס דא אין שטאדט, אויך אזעלכע בריה'ס ווי ער, פונדערסטוועגען וואוהין זיי געהען אריין מאכען א געשעפט מאכען זיי, און ביי איהם איז געמאכט און געמאכט, און צום סוף עס קומט צו עפעס לאזט זיך אויס אז עס הויבט זיך גאר ניט אן!... אהן מזל, הערט איהר, זאל מען גאר־ניט געבוירען ווערען אויף דער וועלט. אליין וואלט מען נאך ווי עס איז איבערגעטראגען, איז אבער פארהאן א ווייב, קינדערלעך וואס זענען גאט די נשמה שולדיג... א גליק, כ'לעבען, וואס יהושע העשיל איז א יוד און א פרומער עהרליכער יוד, וואס גלויבט אין גאט, וואס דינט גאט, וואס האט ליעב גאט, ממש פערליעבט אין דער שכינה ווי א חתן וואס האט זיך פערליעבט אין דער כלה, דעריבער דאוועגט ער אזוי געשמאק. קומט אין שוהל אריין זעהן ווי יהושע העשיל דאוועגט איז, זאג איך אייך, נאר א חיות, דאס איז ניט קיין געוועהנליכער דאוונען, ווי א יוד א שטייגער שטעלט זיך אוועק און מאהלט ווי א מיהל, האט אין זינען בעת מעשה גאר איך ווייס וואס: א קונה א פריץ, א גמילות חסד. ניין! יהושע העשיל אז ער שטעלט זיך אוועק דאוונען שטעלט ער זיך פאר, אז ער קומט מיט א ראפארט צום רבונו של עולם, מיט א לויבעניש און מיט א געבעט אויף פרנסה, מיט א קלאגען זיך אויפ'ן גלות און מיט א חדוה וואס ער איז א יוד. א קלייניגקייט א יוד, א יוד האט מקבל געוועזן די תורה, ערשט היינט אין דעם דאזיגען טאג שבועות... שפרינגט ער אונטער, קנאקט צו מיט די פינגער, מאכט מיט די אויגען און שרייט, שרייט מיט קולי קולות. די „אריסטאקראטען", די

נגידים פון מזרח וואַנט, וואָס דאַוונען מיט איהם אין איין שוהל, קענען איהם שוין מיט זיין דאַוונען און מיט זיינע משונה ווילדע העויות: „שאַט, שאַט, זאָגען זיי, דער גרייגער יהושע העשיל האָט זיך צעלאָזט!“ נאָר דער גרייגער יהושע העשיל הערט זיי ווי דעם פאַראַיאָהריגען שניי: „דערויף איז דאָס אַ מקום קדוש מען זאָל דאַוונען, ניט זיצען אויבען אָן אויסגעסטראָצעלט ווי די טאָקען, גלאַנצען מיט די גילדענע און זילבערנע עטרות פון די טליתים, קוקען אַריין בעת קריאת התורה כלומרשט אין די חומשים און שטילערהייט רעדט מען צווישען זיך דברים בטלים“... און דערזעהט יהושע העשיל אַז יודען רעדען בעת׳ן דאַוונען קאָן ער דאָס ניט סובל זיין, ווערט אין כעס, פּאַטשט מיט די הענד איבער׳ן סדור: „אי—אָ—נו!“. אַ מאָדנער יוד אָט דער יהושע העשיל. אַזוי איז ער דאָכט זיך אַ נכנע, אַ נעבעכיל, אַ וואָרם וואָס לאָזט זיך טרעטען מיט די פיס, קומט ער אין שוהל — אויס נכנע, אויס נעבעכיל, אויס וואָרם, איין עזות פנים, זאָל גאָט היטען! דאָ, אין שוהל, איז ניטאָ ביי איהם קיין נגיד, קיין אריסטאָקראַט; ער איז זיי מבטל כעפרא דארעא, דען אין אַ מקום קדוש זענען אַלע יודען גלייך. אויך דאָס פנים ווערט דאָ ביי איהם גאָר איין אַנדער פנים: צי מחמת גרויס חדוה פון זיין געליבטער (די שכינה), וואָס ער זעהט זיך מיט איהר אַלע שבת און יום טוב, ובפרט אַזאַ יום טוב ווי שבועות צו „אקדמות“, בעת „חיל אלף אלפין — צעהן טויזענדער, הונדערט־טויזענדער מלאכים כרובים און גלגלים קלויבען זיך צענויף פאַר׳ן אלמעכטיגען און טהוען זיך הויבען מיט אַ געזאַנג און מיט אַ גרויס שאַלונג ווי דאָס געשריי פון די געזאַמעלטע וואַסערען“... און יהושע העשיל הערט דאָס דאָזיגע געזאַנג מיט׳ן דאָזיגען שאַלען און ער העלפט דעם חזן זינגען און שאַלען מיט אַ גרויס שאַלונג; און ער איז איבערצייגט, אַז דאָרטען חעט ער זיצען אין איינעם מיט

אלע עהרליכע יודען וואס זענען געקניפט מיט גאטס קרוין, ווי סע שטעהט אין „אקדמות" בפירוש געשריבען... און ער פיהלט ווי ער זיצט אונטער דער חופה מיט אלע צדיקים דארט אין גן-עדן מיט גרויס תענוג ב ת כ ת ק י ד ה ב פ י ז א אויף גאלדענע שטיהלען און געהט זיך דורך מיט זיי אויפ'ן שפאציער און חאפט א טענציל מיט דער שכינה... א כפרה די גאנצע וועלט מיט אלע תענוגי עולם און אפילו מיט דער גוטער פרישער מילכיגער סעודה וואס די נגידים וועלען היינט עסען נאכ'ן דאווענען! און יהושע העשיל חאפט א קוק מיט גדלות אויף די נגידים, די הולטייעס וואס אין מזרח-וואנט, און עס קומט איהם פאר די אויגען איינער א גראבער וואס זיצט אויבען אן אין מזרח, א יוד א נגיד מיט א געראזירטער מארדע, מיט א שעהנעם ראק און מיט א קוימען אויפ'ן קאפ. מ א ר ק ו ס רופט מען איהם, א נייער נגיד, פון די נייע אויפגעקומענע נגידים, וואס שפרינגען אראפ פון א דאך, ווי איינער רעדט: „גוט-מארגען, איך בין אויך דא"!.. די דאזיגע נייע אויפגעקומענע נגידים שפרינגען אימליכען אין פנים אריין, ווארפען זיך, זשומען און שושקען און עסען זיך איין ווי די פליגען, זיי צוואגען זיך אויס, פוצען זיך אויס, טהוען זיך אן מיט די ווייי-בער נאך דער לעצטער מאדע, לאזען זיך קאסטען געלט און קריכען אהין, אהין, צווישען די „אריסטאקראטען", שטעלען ארויס דאס בייכעל, בלאזען זיך. אינ'ם גרויסען ארט קויפט דאס א פאיעטאן מיט ברע-נענדיגע פערד און קנאקט איבער אלע גאסען מען זאל זעהן; אין טעאטער געהט דאס אין דער ערשטער שורה, האלט אויס קעפס ווייבער, שפיעלט אין פרעפערענס, בויט הייזער, קרינגט און טראס-קעט אין פייפט מיט סכנות נפשות. אינ'ם קליינעם ארט קויפט-דאס א שטאדט אין מזרח, דעם ווייב גרויסע פעריל, יאגט זיך נאך שע-נע שרוכים, וויל זיך איינקויפען אין יחוס, זינדיגט בסוד קיינער זאל ניט וויסען, שפיעלט אין אקע און שענקט א מאל א גרויס;

נדבה מען זאָל פון איהם יעדען.

אָט פון דעם מין נײַע אויפגעקומענע נגידים איז מאַרקוס.

פון וואַנען האָט זיך גענומען א העָר דער דאָזיגער מאַרקוס? — ווייסט קיינער ניט. דאָס הייסט ווייסען ווייסט מען איהם, נאָר אַז ער הייסט מאַרקוס — דאָס איז מען ערשט נישט לאַנג געוואָהר געוואָרען. ביז ניט לאַנג האָט מען איהם גערופען: „דער יוד פונ׳ם האלץ״, אָדער „דער הילצערנער״. ער האָט זיך געדרעהט אַרום אינטענדאנטסטוואָ, קאַזאַרמעס, אָפּיצערען, צוגעשטעלט האָלץ און עפּעס נאָך... איצט האָט ער אַוועקגעוואָרפען די אינטענדאַנט־סטוואָ, מיט די קאַזאַרמעס, מיט די אָפיצערען, איז געוואָרען א באַנקיר, אויף אונזער לשון הייסט דאָס פּשוט א בעל הלואה, אַ פּראָצענטניק, א יוד וואָס לעבט פון פּראָצענט, האָט ליעב אַ וועקסעל, בטבע אפילו אַ גרויסער עם הארץ, א ווילדער גראָבער יונג, נאָר ער עדעלט זיך, פּײַנט זיך אוים ווי ווײַט מעגליך, רײַבט זיך צווישען לײַטען, וויל זעהר אײַנרעדען די וועלט, אַז ער איז א טאַ־פּ׳ענס א קינד, דערצעהלט מעשיות, אַז דאָרטען ערגעץ בײַ זיך אין דערהײַם האָט ער קרובים, גרויסע מיוחסים, לומדים, מופלגים, האָטש אַלע ווייסען (און ער אויך) אַז ס׳איז שקר וכזב, ער האָט נישט אין ערגעץ, נישט קײַן קרובים, נישט קײַן מיוחסים, נישט קײַן לומדים, נישט קײַן מופלגים. מען קאָן דאָס אַרויסזעהן נאָכ׳ן רויטען פנים, האָטש ס׳איז איצטער פײַנטשיג אַרומגעשאָרען. און נאָך די גראָבע קאָרענע הענד מיט די לעפּקע פינגער (אײַן פינגער איז בײַ איהם אָן אָפּגעהאַקטער, דאָס אויף דעם ערצעהלט מען א גאַנצע מעשה, נאָר מיר לאָזען עס דורך...)

אויך דאָס ווײַב זײַנס, די איצטיגע מאַדאַם מאַרקוס, א נידע־ריגע, א שוואַרצע, א גראָבע מיט גראָבע שטאַרק פערגרעבטע הענד, וואָס אַלע געדענקען נאָך, אַז זי איז אַ מאָל געווען ניט אויסגע־רעדט זאָל זײַן א דיענסט־מײַדעל, לעגט אײַן די וועלט, פּויקט אין

אין אַלע גאַסען, אַז זי שטאַמט פון זעהר אַ רייכע משפחה, פון גרויסע לייט, גבירים, אַדירים, חאָטש אַלע ווייסען (און זי אויך) אַז ס'איז שקר וכזב, זי האָט נישט אין ערגעץ ניט קיין משפחה, ניט קיין גרויסע לייט, ניט קיין גבירים אדירים, מען קאָן דאָס אַרויסזעהן פון איהר אויפפיהרען זיך אין מאַרק ביי די ווייבער, אין קיך ביי די דינסטען, און בעת זי רעכענט זיך מיט'ן קצב פאַר פלייש. זי האָט פיינט זאָגט זי, „אַזעלכע" חשבונות. זי וועט ניט דערלאָזען, זאָגט זי, מען זאָל איהר צורעכענען אַ לויט פלייש, אַזוי לאַנג אַזוי ברייט ביז זי רייסט אָפּ ביי איהם עטליכע פונט — און פונדעסטוועגען אי—אי—אי האָט מען פאַר זיי דרך-ארץ און מען גיט זיי אָפּ כבוד! דען וועמען טהוט זיך עס גוטיג אַרויסשפּרינגען ענען אַ נגיד, זיין אַ שיינעץ? ובפרט אַן אָרעמאַן, ובפרט אַ מעקלער, ובפרט אַזאַ מעקלער ווי יהושע העשיל, וואָס געהט צו איהם אָפּטליך אַריין, נישט מחמת גרוים ליעבשאַפט, נאָר טאַקע צוליעב דעם וואָס די נויט טרייבט איהם. ער מיינט, אַ קשיא אויף אַ מעשה, טאָמער וועט ער מאַכען ביי איהם אַ מאָל אַ שטיקעל געשעפט. אמת, ניט אַזוי גרינג מאַכט מען ביי מאַרקוסען אַ געשעפט. מאַרקוס איז אַ שווערער פאַרשוין, אַ האַרטער ביסען! דאָס הייסט אַזוי איז ער אפילו נישקשה פון אַ מענשיל; אַז מען קומט אַריין צו איהם בעט ער זיצען, איז מכבד מיט אַ פּאַפּיראָס, נאָר געבען פערדיענען יענעם אַ קערבעל דאָס לא. שווער, שווער בקריעת ים סוף! זינט מאַרקוס איז אַ נגיד, און יהושע העשיל איין אָרעמאַן האָט ער נאָך כמעט נישט נעפּרובט פערדיענען דורך איהם אַ קערבעל. אַ שווערער נגיד, אַ האַרטער, אוי אַ האַרטער ביסען!

און יהושע העשיל, זינגענדיג אינאיינעם מיט'ן חזן און מיט'ן איבעריגען עולם דעם אַקדמות, חאַפּט אַ קוק אויף מאַרקוסען מיט דער אונטערגעשאָרענער שוואַרצע מאָרדע, מיט'ן געפּאַקטען בייכעל

און מיט'ן הויכען שווארצען קוימען אויפ'ן קאפּ און טראכט זיך „דאָ ביזטו טאַקי בייַ זיך גרויס, אָנגעבלאָזען... דערפאַר אָבער דאָרטען! דאָרטען! מנת דיכן אונזער גאָב וואָס גאָט האָט אָבגעשייַדט פאַר אונז נאָך פון ווייַס איך ווען אָן... אמת די גוטע געשמאַקע מילכיגע סעודה היינט—וועט טאַקי עסען מאַרקוס, און מיט דער גוטער פרישער געשמאַקער קאַווע מיט פּוטערגעבעקס, וועט טאַקי פערטרינקען מאַרקוס און איך וועל געפינען הלואי אַ גלעזעל ציקאָריע חאָטש מיט איין אייערקיכעל ס'זאָל זיין פאַר די קינדער געבאַך; פון פיש מילכיגע געפרעגעלט אין פּוטער רעדט זיך שוין ניט, און בלינצעס מיט קרעפּלעך מיט לאָקשען מיט מילך דאָס האָט מאַרקוס, ניט איך... דערפאַר אָבער דער לויתן מיט'ן שור הבר דאָרטען! דאָרטען!... טלולא דלויתן די פרייד פון לויתן און דער ווילדער אָקס דער שור הבר בעת זיי וועלען האַלטען מלחמה פאַר די צדיקים אין די אויגען, בכדי זיי, די צדיקים, זאָלען קוקען און קלויבען תענוג, ווי דער שור הבר וועט דעם לויתן שמויסען מיט די הערנער און דער לויתן וועט צאַפּלען אַקעגען איהם מיט די פליספּעדערען, דעמאָלט וועט צונעהן הקדוש ברוך הוא אליין בכבודו ובעצמו מיט זיין גרויסען שווערד און וועט זיך מטריח זיין אָנגרייטען אַ שענע גרויסאַרטיגע סעודה פאַר זיינע ליעבע טהייערע נעכט, וואָס האָבען זיך עוסק געווען אין זיין תורה, איהם געלערנט תפילין און געלייענט קריאַת שמע"...

אזוי זינגט יהושע העשיל, זינגט, שרייט גלייך מיט'ן חזן, וויל אַ פּנים פערזינגען דעם יצר הרע, פערשרייען דעם הונגער, עס חלש'ט איהם רעכט דאָס הארץ נאָך פון נעכטען, געוועזען אויף אַ גאַנצע נאַכט איבער'ן תקון־שבועות און גאַנץ פריה אַוועק אין וואַסער און פון דאָרט גלייך אַריין אין שוהל פריהער פון דער גאַנצער וועלט, אויסגעהערט פון אַ פּאָר מענשען חכמים אַ שפּאַס. „וואָס איז די מעשה, ר' יהושע העשיל, וואָס איהר האָט זיך

היַינט אַזוי געפּערערט? אַ פּנים צוליעב דער מילכיגער סעודה"?...
נאָר וואָס הערט ער זיי? יהושע העשיל איז שוין געוואוינט גע-
וואָרען צו אַזעלכע זאַכען. אלע, ווער ס'האָט גאָט אין האַרצען,
האָבען ליעב זיך מאַכען אַ שפּאַס מיט יהושע העשלען, און מעהר
פון אַלעמען טאַקי אַלץ דער אייגענער מאַרקוס. אַלע מאָל ווען
ער קומט צו מאַרקוסען, טהוט אירם מאַרקוס אַ פרעג, אויף אַ
קאַטאָוועס געוועהנליך, אָט אַזוי אַ שמייגער:

— נו? ווי איז אייך געגאַנגען דער שבת?

אָדער:

— ווי אַזוי איז אייך געגאַנגען פּסח צו די סדרים?

אָדער:

— ווי אַזוי איז אייך אָפּגעלאָפען דער סוכות אין סוכה?

אָדער:

— האָט איהר געהאַט פּורים אַ פרעהליכע סעודה?

אויף אַזעלכע זאַכען ענטפערט יהושע העשיל געוועהנליך גאָר
נישט; ער ווייסט אַז ס'איז גלאַט אַזוי, אַ שפּאַס. דעם נגיד
איז גוט אויפ'ן האַרצען, טרייבט ער קאַטאָוועס. ענטפערט דע-
רויף יהושע העשיל נאָר מיט אַ שמייכעלע: חע-חע. געפּעלט
דאָס מאַרקוסען, איז איהם מכבד מיט אַ פּאַפּיראָס, רוקט איהם
אונטער אַ גלעזיל טיי:

— טרינקט רב יהושע העשיל, נעהמט צוקער, אָט שטעהט.

— אַ דאַנק — זאָגט יהושע העשיל און עס געהט איהם ניט
איין דאָס גלעזיל טיי; ער דערמאָהנט זיך, פערשטעהט איהר,
אַז דאָרט, אין דערהיים ביי איהם, איז פאַרהאַן בעלנים אויף טיי
קיין עין הרע גענוג, בעלנים וואָס וואָלטען זיך מחיה געווען,

ממש דערקוויקט מיט א גלעזעל וואַרעמס—איז ניטאָ. פאַראַן
יוקא אַ סאַמאָוואַר, נאָר קיין טיי און צוקער איז ניטאָ, און פון
וואַנען זאָל זיין? פון דעם וואָס מאַ־קום האַלט איהם אָפּ דריי וויגער
טעה, ווייל מען זאָל איהם דערצעהלען נייעס „וואָס הערט זיך
עפּים אין שטעדטיל?" צי פון דעם וואָס דאָס ווייב מיט די על־
טערע טעכטער פערדיענען קוים אָנדערהאַלבען גילדען אַ טאָג פאַר
צוויי לייבעלעך? זיי האָבען זיך אויסגעלערענט געהען לייבעלעך,
זיצען זיי און אַרבייטען גאַנצע טעג, נעהען זיך אָפּ די פינגער און
נעהמען אָנדערהאַלבען גילען פאַר אַ פּאָר לייבעלעך. גוט איז נאָך
אַז ס'איז דאָ לייבעלעך! וואָס טהוט מען אַז ס'איז קיין לייבעלעך
אויך ניטאָ? הונגערט מען; דאָס הייסט מען לעגט זיך שלאָפען מיט
אַ לעדיגען, ניכטערן מאָגען; און אַז גאָט העלפט איז מאָרגען
אויך אַ טאָג און מען קען מאָרגען ווידער הונגערען, און, זייט זי־
כער, קיין בן אדם, קיין פויגעל וועט דערפון נישט וויסען. יהושע
העשיל איז ניט אַזאַ מענש וואָס זאָל ערצעהלען התנצלות, זיך
קלאָגען, און ווער שמועסט בעטען? ער זאָל וויסען חלילה שטאַר־
בען! שטאַרבען!... בקצור יהושע העשיל איז פון די אָרעמע לייט
וואָס געהען זיך איום שטילערהייד, שאַ, אָהן גיוואַלדעניש, אָהן געַ־
פילדערזן; עס קרעהט ניט אויף זיי, ווי מען זאָגט קיין האָהן אַפילו...
פאַראַן, פאַראַן ביי אונז, צווישען די קינדער ישראל, אַ סך אַזעל־
כע יהושע העשילס,—אידר מעגט מיר גלויבען אויף מיינע הייליגע
נאמנות, איך קען זיי, איך בין מיט זיי גוט בעקענט... אַ גליק,
כ'לעבען, וואָס יהושע העשיל איז אַ יוד און אַ פרומער ערליכער
יוד, וואָס גלויבט אין גאָט, וואָס דיענט גאָט, וואָס האָט ליעב גאָט,
ממש פערפרעגט, פערליעבט אין דער שכינה ווי אַ חתן וואָס האָט
זיך פערליעבט אין דער כלה. רעדיבער זינגט אַזוי געשמאַק יהושע
העשיל גלייך מיט'ן חזן און האָט בעצייטענס הנאה פון די גוטע
זאַכען וואָס שטעהען דאָרטען אָנגעגרייט פון די אָרעמע

ייַטס וועגען: „נגידין קמיהון — עס וועלען זיך ציִהען דאָרטען פֿאַר זייַ גאַנצע טייַכען פֿון באַלזאַם־אייל, ומתפנקין און זייַ וועלען זיך אָנזעפּטיגען און אָנזעטיגען מיט אַלע גוטע זאַכען אין מיט יענעם גוטען אַלטען זיסען וויַין, וואָס שטעהט דאָרטען אָנגעגרייט פֿון ווײַערטוועגען אין קעלער נאָך מששת ימי בראשית"...

אָט אַזעלכע מינים ליעדער זינגט זיך יהושע העשיל שבועות מיט נאָך אַ סך יודען, אַזעלכע שלים מזל'ן ווי ער, הויבט אויף גייִדע הענד אַרויף, מאַכט צו די אויגען, שאָקעלט זיך מיט'ן גאַנצען גוף, שפּרינגט אונטער מיט אַ טענציל, און טראָגט זיך אַריבער מיט לייַב און לעבען אַהין, אין אַן אַנדער וועלט פֿון גאָלע לויטערקייַט, פֿון גאָלע גוטסקייַט, פֿון גאָרע עביגקייַט, אַ וועלט וואו ס'איז נישטאָ קיין קבצנים, קיין נגידים, קיין אויפגעקומענע קלייִנע מענשעלעך מיט וויַיסע מאַנישקעס און אונטער זייַ אייַזערנע שטייַנערנע הערצער, קיין נאַרישע גראָבע תאוות, קיין צרות, קיין דחקות, קיין דאגות פּרנסה, קיין מעקלערס, קיין טרכנים, קיין צער גדול בנים, קיין קנאה, קיין שנאה... און ער וואַרפט אַראָב פֿון זיך דעם גאַנצען לבוש פֿון דער וועלט, און ער טהוט זיך אוים פֿון דער היגער וועלט, וויל פֿערגעסען, פֿערגעסען, ניט הערען ניט זעהן וואָס אַרום איהם טהוט זיך, בעהעפט זיך אַצינד מיט זייַן געליבטער, מיט דער שכינה. נישט זייַן עסק וואָס דאָ אַקעגען איהם שטעהען זאַטע צופֿרידענע מענשלעך מיט פֿעטע אויסגעפּאַשעטע בייַכלעך; ניט זייַן עסק וואָס דאָ קוקט אַרייַן די זון מיט איין שטראַהל דורכ'ן אָפֿענעם פֿענסטער פֿונ'ם בית המדרש, און דאָס איינציגע אַקאַציע־בוימעל אויף דער שוהל גאַס, וואָס האַלט אין רעכטען בליהען, שיקט אַרייַן אַ געשמאַקען זיסען ריח גלייַך צו די יודען אין נאָז אַרייַן, ווי איינער רעדט: „שמעקט, יודישע קינדער, איהר אויך פֿון מייַנע בשמים און האָט אויך הנאה פֿון גאָטס וועלט..."

שאַט נאָר שאַט! אין דער מינוט זאָלט איהר מיר נישט אָנריהרען מײַן יהושע העשלען. איהר זאָלט איהם נישט זאַטשעפּען; איהר זעהט דאָך: אַז ער איז ניט בהאי עלמא, אַז ער איז הײַנט נישט קײַן הי גער, ער איז גאָרנישטאָ; ער איז גאָר דאָרטען, ווײַט ווײַט פון דאַנען, ערגעץ בײַ זײַן געליעבטער, בײַ דער שכינה...

נישטאָ יהושע העשיל, נישטאָ איהם הײַנט

פערלאג „ליטעראטור"

I.

עס גרייט זיך צום דרוק א
פאלשטענדיגע אויסגאבע פון

יהודה שטיינבערג

אָריגינעלע איבערזעצונ-
גען פון זיינע בעסטע
העברעאישע ווערק.

II.

אויך גרייט זיך צום דרוק

ערצעהלונגען פאַר קינדער און פאַר
דער יוגענד.

אדרעסע:
Книгоиздательство „ЛИТЕРАТУРА"
ОДЕССА, Почт. ящикъ № 628.